

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Triplex Statvs; Ecclesiasticvs, Religiosus, & Sæcularis

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lugduni, 1663

Caput 22. Circa capacitatem Iesuitarum hæreditariæ possessionis, &
mysteriorum sine stipendio exercitamentum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80707](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80707)

171
Eam potest
concedere.

Religione concedat. Sed ad Societatis puritatem, & incrementum, precipueque emissorū salutem non solum pertinet concedere transiitū iis, qui ob sua scelera digni sunt expulsiōe: sed etiam iis, qui minora delicta committunt, vel minus apti Societatis ministeri i. inueniuntur, vel qui sperant maiorem cōsolationem, & spirituale profectum in alio Ordine habebuntur. Ergo de iis omnibus iudicare Praepositus Generalis poterit expediens esseque volentes ē Societate emittere, non vt in saeculo vti agant, sed vt in alia Religione quā ipse Praepositus generalis praescripserit, perueiant. Ita Sanch. l. 6. Dec. 7. n. 68. in fine. c. n. 7. Et Snarius, mutato consilio, t. 4. de Relig. v. 10. l. 1. l. 6. 2. per totum.

Hanc sententiam longè veriore esse iudico. Nam Gregor. speciale *ibi* privilegiū Societati concessit, quod nolit aliis Religionibus communicari. At si solum extenderetur ad Religiosos expulsos, nullū speciale ellet, cū quilibet religio ius habeat permittendi ius expulsis, in quālibet religionē transire, imo ipsi, etiam renuente Religionē, hanc habent facultatem. Neque valet dicere, illē esse Societatis, vt ex leuioribus causis, siue nō adeo grauibz valeat profectos expellere, quia id est esse privilegiū ad expellendum, non ad concedendum transitum in aliam religionē. Gregor. autem non agit ibi de causis expulsionis, sed supponens ex causis id exigentibus posse profectos dimittere. cōcedit Præposito Generali facultatem permittendi transitum in aliam quamcumq; religionem quibzvis profectis, quos indicauerit Societate in alium Ordinē emittere. Emittere, inquam, non tantū renuente in delicti pœnam cōmissis, sed volentes, & dimissionem petentes ob aliquem honestum finem. Et hoc est privilegiū speciale Societati concessum, quo cæteræ religiones non fruantur.

Circa capacitatem Iesuitarum hereditariæ possessionis, & mysteriorum sine stipendio exercitamentum.

*Si aliquid stabile domui professæ relin-
quatur quod quidem debet quam pri-
mum redditum, opportunitas ad id
expectatur, potestque locari, aut con-
duci, redditusque in professorum con-
verti utilitatem.*

Idem *scilicet* .i. domum professam So- 173
cietatis incapax esse possidentem *Sciam*
stabilis bona. Vnde si ei aliquid sta- *questioni.*
bile bonū relinquatur, vendi debere, quā pri-
mum opportunē fieri possit. Sed quia cōtingit
sepe non inueniri statim emptorem, qui ius-
tam det estimationē, opportunitas esse ex-
pectandam. *Questio* igitur est, an interim ea
bona possint locari, seu conuicti, & redditus
in professorem velint rem conuerti?
possunt quidem modo breuitē tempore, scilicet
infra

175
Non pos-
sunt.

Possi-
dem.

infra decennium fiat. Quia redditus illi, qui 16-
go tempore non perissent, pro elemosyna,
qua domus professi victit, potest reputari.
Sic Sanch. l. 7. Dec. c. 27. n. 22.

176
Cum his
opinor.

Minime possunt. Quia Societas professi ab-
soluere dicuntur, pro illo tempore redditus ha-
bere, ac mendicantem excludere, contra pro-
hibitione, n. 1. in constitutionibus prescrip-
tam. Ita Castro palao 10. 3. d. 3. de statu Re-
lig. pun. 10. n. 3.

Certe cum in const. p. 6. c. 2. n. 5. lit. B. & ali-
bi tam arcte mendicitas domui professi So-
cietatis indicatur, licet Sancti sententiam pro-
babilem esse iudicem, probabiliorem longe
secundum esse crediderim. Ideo asseruerim, fru-
ctus illos in pauperes esse expendendos.

DVBIVM XXXV.

Quis testamentum condens, grauat ha-
redem, ut singulis annis domus profes-
se certam tribuat pensionem pro su-
sultatione Religioferam, vel pro fa-
brica, vel pro sacristia ornata: Valet ne
legatum?

177
Non valet.

Non valet. Qui a est legatum annuorum
restituunt, quorum Societas professi in-
capax est. E. quia ut singulare privilegium
concessu videtur fundatoribus Ecclesiarum, ut
possint hos annuos redditus pro Ecclesie fa-
brica relinquere, Constit. p. 6. c. 2. in Declar. lit.
B. Non enim abique causa fundatoris expres-
sum est nomen: Ergo comparatione aliorum
huiusmodi legatum est nullum. Sic nonnulli,
quorum sententiam imoist Palao 10. 3. d. 3. de
statu Relig. pun. 10. n. 3. esse probabilem.

178
Valet qui-
dem.

Valet legatum, huiusque grauat tenetur
domui professi id prestare. Quia ex voto
paupertatis iuxta Societatis constitutiones so-
lum interdicitur domui professi in civile ad
hos redditus acquiendos, non tamen illorum
acquisitio, si de facto dentur. Obligatio autem
haredis illos elargiendi supposita domus profes-
se capacitate, impeditur a Societate non po-
terat cum obligatio hanc ex dispositione, &
voluntate testatoris proveniat. Ita Palao citat.
Suar. 10. 4. de Relig. tr. 10. l. 4. c. 6. n. 9. Sanch. l.
7. Dec. c. 27. n. 9.

179
Hoc proba-
bilis esse
iudico.

Hoc probabilis mihi. Non enim obstat, So-
cietatem professam incapacem esse habendi
annuos redditus, quia id debet intelligi de an-
nuis redditibus, ad quos ipsa Societas ius ciuile
habet, secus de annuis redditibus copara-
tione Societatis grauitas, ac liberalibus. Neque
obicit constitutionis declarationem speciatim
legata fundatoris pro fabrica Ecclesie valida
declarasse, quia id fecit, ut indicaret, in hoc
casu se per Societatem conuenire, hac legata ac-
ceptate, quod in legatis aliorum non aequi-
catur. Unde ex hac fundatorum expressio-
ne non licet inferre aliorum similia legata
sub paupertatis voto comprehendendi, nullaque
existere, imo contrarium non leuiter colligo ex
illis verbis constitutionis: *in rebus similibus*,
scilicet, in similibus legatis perpetuis idem ef-
fe dicen tu in dicto n. est de legatis annuo-
rum reddituum a fundatore constitutis.

DVBIVM XXXVI.

An ex voto teneantur, sed solum ex
regula, Societate Religio si nullum sti-
pendium pro nostris ministeris acce-
pere?

180
Questionis
statum.

Interdictum vidimus scilicet. 1. esse Societatis
Religiosis omnibus pro Missarum sacri-
ficis, pro concionibus, lectionibus, Sacra-
mentorum administratione, aliisque officiis,
quae Societas iuxta suum institutum exercet,
stipendium vilius, vel elemosynam, quae in hu-
manis ministeris dari assolent, admitti-
ro. Quaesierim autem, an obligatio hac solum
sit ex regula, an etiam ex voto.

181
Obligatio
hac ex re-
gula solum.
no ex voto.

Obligatio hac solum est ex regula, non ex
voto. Quia in Bulla Pauli III. quae incipit. *Re-*
gimini militantis Ecclesiae nostrum institutum
primo confirmante, votumque paupertatis,
cuiusque materia exacte explicante, nulla me-
tio facta est huius obligationis: cum tamen si
esset, debet in declaratione apponi.

Certe in nulla constitutione, aut Bulla Pon-
tificis aperte constat sub voto, tanquam sub
eius materia hanc obligationem comprehen-
di. Nam licet in Bulla Iulij III. quae incipit,
Expescit debium Pastoralis officij, ubi Socie-
tatis institutum confirmatur, expolitum sit, So-
cietatis ministeria exequenda esse gratis om-
nino, & nullo pro suo labore stipendio, acce-
ptum: non inde inferitur, sub voto, tanquam sub
materia promissa hanc obligationem compre-
hendi. Quia ibi non paupertatis votum, sed
instituti condicio declaratur. In constitutioni-
bus vero, ubi huius rei mentio geritur, com-
mendatur illius observatio, non tanquam voti
materia, sed tanquam professionis nostrae pro-
prium, & edificationi proximorum maxime con-
ueniens. Sic nonnulli, quorum sententiam pro-
babilem esse docet Castro Palao 10m. 3. d. 3.
de statu Relig. pun. 11. n. 3.

192
Obligatio
hac est non
ex regula
ex voto.

Obligatio hac non ex regula solius, sed ex vo-
to paupertatis est. Quia negari non potest, absti-
nenciam ab hac stipendij receptione propria
esse nostrae professionis, & instituti. Ergo est
propria voti paupertatis, cui substantia instituti
in votis consistit. Adde D. Ignat. in exam. gen. solu. sed ex
c. 1. n. 3. votum paupertatis declarans hoc vi-
detur expresse praescripisse. Nam postquam dixit,
tria vota in Societate emitti obedientiae, pau-
peratis, & castitatis, immediate subiungit: *Sic*
paupertatem accipiendo (promissam) *ut nec velis,*
nec possis redditus illos ad sua sustentationem,
aut quodvis aliud habere: nec etiam pro Mis-
sarum sacrificij stipendium. Non enim de alia
paupertate, sed de paupertate cadente sub voto
declaratio fiebat. Ita Palao ubi f. Nan. l. 3. de
rest. c. 1. p. 3. dub. 2. n. 170. in noua edit. Manu.
Reg. 99. m. 3. q. 19. a. 13. Sanch. l. 7. Dec. c. 28.
n. 6. Suar. 10. 4. de Relig. tr. 10. l. 4. c. 8. n. 10.

183
Hanc sen-
tentiam
defendo.

Hanc sententiam viuaciter longe defen-
do. Cui quidem non obstant rationes, quae pri-
ma sententia nititur. Nam quae desumitur ex
eo, quod in Bulla Pauli III. huius stipendij
mentio non fuit facta, quando paupertas de-
clarabatur leuis est. Quia opus non erat, exa-
ctae omnis paupertatis materiam declarare. Et
forte ob eius omissionem Iulius III. in nulla in-
stitutum Societatis confirmante ea circumstan-
tiam

tiam ut substantiae institui expellat, ac proinde ut voti materiam, Reliqua vero quae ex constitutionibus adducuntur nostrae potius, quam apposite sententiae fauent. Scio Congregatione generalem quoniam dubia in hac materia solum definisse, ad puritatem paupertatis obseruandam illius constitutionis pertinere. At hoc nihil probat contra resolutionem nostram, nisi quod non sit vndequaue certa, eaque de causa tantum ut probabilior, verior, ac securior, & constitutionibus magis conformem eam proponimus.

DVBIUM XXXVII.

Ille, cui a superiore concessum est, pecunias recipere: peccabitne lethaliter contra votum si eas in Missarum, vel concionum stipendium recipiat?

184
Status
quaestio.

SI probabile sit tibi prima Dubij proximi sententia scilicet, obligationem hanc non recipiendi ob Societatis ministeria stipendium, esse solum ex regula, & non simul ex voto: mox dubitabis, num peccabit quis aduersus paupertatis votum lethaliter, si habita superioris facultate ad recipiendas pecunias in sui vsum, neque inueniens gratis datas, eas accipit in Missarum, aut concionis stipendium.

185
Non peccabit lethaliter contra votum.

Non peccabit lethaliter contra paupertatis votum, quia solum in modo accipiendi pecunias delinquit, non in illarum receptione, quae ex voluntate superioris fit. At modus, supposita illa prima sententia, non est contra votum, sed contra regulam, quae ad peccatum non obligat. Ergo sic aliquis infert, qui fortasse probabiliter ait Palao 10. 3. d. 3. pun. 1. n. 3. ex prima illa sententia probabiliter id poterit inferre.

186
Lethaliter contra votum peccabit.

Lethaliter delinquit, etiam illius sententiae probabilitate supposita, quia non solum modus recipiendi pecuniam, sed etiam illius receptio est contra superioris voluntatem, superior enim licentiam impertit ad eleemosynae receptionem, & non ad receptionem stipendij, ita Palao ubi sup. Sanch. l. 7. Decal. c. 28. n. 7. Suar. t. 4. de Relig. tr. 10. l. 5. 8. n. 11.

187
Auctoritas
resolutio.

Existimo illationem illam, etiam sententia illa supposita, minime esse admittendam. Nam a superiore concessa est facultas ad recipiendam pecuniam gratis datam, non ex obligatione, igitur cum quis a Societate illud recipit stipendium sine vlla superioris licentia recepto. Ergo delinquit contra votum. Modos enim ille variat essentialiter receptionem, secus est in receptione pecuniae sponte oblata, vel petita.

DVBIUM XXXVIII.

Estne contra paupertatis votum, si quis Societatis Antonio obligetur, sacra peragere ea conditione, ut consanguineo eius stipendium concedat?

188
Est contra votum.

Contra votum est, quia non gratis, sed ob stipendium sacra ille facit quod est contrarium constitutionibus votum paupertatis declarantibus. praeterea ille absque superioris voluntate pecuniam acquirit, amque Antonio manu consanguineo impertit. Peccat ergo tum in acquisitione, tum in distributione, sic

Nauarra l. 3. de resit. c. 1. p. 3. dub. 2. n. 171 in secunda edit. Manu. 10. 3. 99. Regul. q. 29. a. 13. Sanch. l. 7. Decal. c. 28. n. 15.

Non est contra votum, quia votum nullatenus potest violari abique acceptione, retentione, vel distributione pecuniae: At contra in praesenti nulla est ex parte Religiosi necessaria acceptio, nullaque acceptae pecuniae distributio. Nam ob sacra ab eo celebrata haud recipit ille pecuniam, sed eius consanguineus: neque Antonius consanguineo tribuit illius nomine, esto ob eam causam tribuat: sicut si eam tribueret ob eius intercessionem: Ergo nullum adest aduersus votum paupertatis peccatum. Ita Castillo Palao 1. 3. d. 3. pun. 1. n. 7.

Doctissimo, ac amicissimo adhuc Doctori. Non enim obstat illi gratis sacrificia non agere, sed ob stipendium, quia voto paupertatis non obligatur sacrificia utique gratis facere: sed ita ut illorum causa ille stipendium non admittat. In admissione enim stipendij stat paupertatis violatio. Exam. gen. c. 1. n. 5. & p. 4. const. c. 7. n. 3. & p. 6. c. 2. n. 7.

DVBIUM XXXIX.

Si quis a Societate sacra ob stipendium fecit, & id retinet: teneturne, non lege iustitiae, sed vi voti paupertatis danti illud reddere?

Questio celeberrima est, an Societatis Religiosus teneatur stipendium restituere, si de facto accepit ob sacra aliaue Societatis spiritualia ministeria: Et quidem si sacra facta non sint, certum est, illum esse obligatum ex paupertatis voto stipendium reddere, quia illud nequit sub eo onere retinere, nec dum potuit admittit. Neque superior eam licentiam illi potest concedere, cum etiam Praeposito Generali interdicta sit facultas in hac parte dispensandi. Congregat. 5. decreto 21. Quid vero, si sacra quis fecit, ac retinet stipendium? Tenetur non lege iustitiae, sed vi voti illud reddere danti, nec potest superiori tradere, & in pios usus expendere, quia ex voto obligatur, ne stipendia pro sacris admittat: & consequenter nec admittit expendere. Debet igitur reddere danti, ut sic sacra censentur gratis esse facta, sic Sanch. l. 7. Decal. c. 18. n. 11.

Non tenetur id danti reddere, sed potest ex superioris facultate in pios usus expendere, quia neque lege iustitiae, neque ex voto danti reddere obligatur. Non lege iustitiae, quia voluntati donantis sacris ab eo factis plenius satisfecit. Votum autem illum tantum obligat, ne pro sacris stipendium petat, neve illud admittat. At eo admissio, & sacris ob illud factis, non eum obligat votum, stipendium reddere: Cessat enim finis illius obligationis nempe, ut spiritualia gratis ministrarentur. Ita Nauarra l. 3. de resit. c. 1. p. 3. n. 179. & 180. Henricq. l. 9. de Euchar. c. 2. n. 3. pun. 11. nu. 9.

Hoc verius esse iudico. Nam si sacra, vel spiritualia quaeque Societatis ministeria ob stipendium acceptum gratis ministrata non fuere, quantumcumque ille stipendium reddat, facere non poterit ut censentur gratis fuisse ministrata. Ergo ex nullo capite tenetur ille danti stipendium reddere. Igitur id poterit

Secl. II. de Societate Iesu Dubia. 239

ex superioris voluntate in pios vsus expendere.

DVBIVM XL.

Quipost biennij vota contraxit (iniquè quidem) obligationem iustitiæ faciendi sacra ex stipendio accepto, debetne, Missas ex Religionis præscripto dicendas iis præferre?

195 *Nonnulla pramitto.*
Accepisti pro Missis dicendis stipendium, quod quidem haud potest restituere cōferenti, quia id cōsumpsisti: teneris proculdubio ex iustitia Missas pro illa intentione offerre, sed dubiū exsurgit, an debeas hæc sacra præferre sacris ex instituto debitis: Et quidē si eā obligationē cōtraxisti in sæculo, vel in nōnato, teneris ea sacra præferre sacris ex cōstitutione debitis, quia obligationē sacrorū ex instituto sibi cōpere nō potes in præiudiciū obligationis iustitiæ prins ortæ. Quæsierim verò, num, si post vota biennij hæc quis obligationē iustitiæ suscepit, debeat eas Missas, quorū stipendium accepit, nec potest restituere nullis ex Religionis præscripto dicendis præferre?

196 *Non debet præferre Missas ex stipendio.*
 Non debet, quia illis votis emissis ius Societas acquisivit in eius voluntatem, ut sacra in Religionē præscripta faceret, cui iuri nequit ex contractu a se inito derogare. Sic Sanchez, l. 7. Decal. c. 28. n. 23.

197 *Missas ex obligatione stipendij debet præferre.*
 Debet quidem Missas ex obligatione stipendij accepti præferre, quia obligatio iustitiæ vtopotē gravior præferenda est obligationi de iustitiæ, & honestatis: At obligatio faciendi sacra à Religionē præscripta est obligatio tantum ex honestate, vel ad summū ex fidelitate: Ergo præferenda est illi stipendij accepti obligatio, quæ est planè iustitiæ. Ita palao 10. 3. d. 3. p. 11. n. 11.

198 *Hoc verius esse iudico, quia idem Sancius fatetur, inibi obligationem dicendi sacra ex præscripto Societatis esse ex honestate.*
 Cōcedo itaque Societate ex biennij votis ius in tuam voluntatē acquirere, ut sacra in Ordine præscripta facias: sed hoc debet intelligi, ut facias quando liber à iustitiæ obligatione existis. Nam si non obstante Religionis iure cōtrahere potes obligationem iustitiæ ex stipendio (male quidem) accepto: signum est planè, hanc obligationem religionis obligationi esse præferendam.

CAPVT XXIII.

Circa professionis invalidæ ratificationem, & Religiosi gestationem habitus.

DVBIVM XLI.

In Societate potestne esse ratificatio professionis, vel incorporationis invalidæ?

199 *Esse non potest rati.*
Esse non potest, quia modus ordinarius ratificandi professionem invalidam est tacita professionis emissio. At in socie-

tate non datur tacita professio; cum scriptis scatio superiori tradendis proferatur. Ergo nō potest professionis, esse professionis, vel incorporationis invalidæ ratificatio, sic nonnulli.

Potest quidem, & vere est in societate professio, vel incorporationis invalidæ reparatio, quia hæc non solum iure antiquo, sed & novo. Trident. sess. 25. c. 19. de Regularib. taciturnitate quinquenonij approbata est in fauorem status Regularis, & in pacem, ac quietem Religiosorum, à quo iure Societas excepta nō est, nec excipi oportebat. Ita Suarez. t. 4. de Relig. tr. 10. l. 3. cap. 8. num. 5.

Hoc plane dicendum. Cui non obstat, professio, seu incorporationē tacitam in Societate locum non habere. Nam hoc est verū de professione, seu incorporatione tacita, quæ primo ac per se sit scilicet vero quæ sit ad reparationem professionis, seu incorporationis invalidæ. Cum enim de hac reparatione nil societas disposuerit, & Tridentinum in suo generali decreto societatem non exceperit, sit planè voluisse eam comprehendere.

DVBIVM XLII.

Religiosi Societatis iam professi, quam non professi, si temerè habitum dimittant, incurruntne, & non incurrunt excommunicationem?

202 *Idimus scilicet 1. Religiosis interdictū esse reneratam habitus dimissionem sub Status pœna excommunicationis ipso facto incurrendi Cap. V. periculosa Ne clerici, vel Monachi in 6. Dilectitas autem est de Religiosis Societatis Iesu tã professi, quā nō professi nū si temerè habitū dimittant delinquāt lechallier & excommunicationē præfatam incurrat?*

203 *Non incurrunt. Quia Societas nullam specialem habitum habet, sed communem & vsui patriæ accommodatū. constit. p. 6. c. 2. n. 15. At præfato textu supponitur, professos dimittentes suæ Religionis habitum, specialem indumentum habere, quo à cæteris distinguatur. Aliàs ex illius depositione occasionem vagandi nō habebūt, si Sanchez. l. 6. Decal. c. 8. n. 70.*

Incurrunt quidē, sub illo decreto contenti, quia esto non habeant habitum vnicum, & specialem, quo vbiq; terrarū uti deberent: tamen tamen uti habitu honesto Clericorū illius regionis. Ergo si hunc dimittunt, & sæculari veste induunt, proprium suæ Religionis dimittunt habitum, ita Ferdin. à Castro, 3. d. 4. de statu Relig. p. 11. n. 2.

Hanc eligo probabiliorē sententiam. 205 *Nam si Societatis Religiosi sub illo Concilij decreto non cōprehenduntur, per se non cōmittent vllam culpam, temere habitū depolnentes, & inducentes sæcularem; cum iure naturali habitus Religiosi dimissio, stante firmo proposito non retrodendi ab statu prohibita non sit. Quod quidem durum est, & vagandi materiā latius aptā exhibet. Et licet textus de professis loquatur, id fecit gratia frequentioris vsus: & quia eo tempore nullus erat Religiosus à nominis distinctus, qui tacitè vel expresse professus non esset.*

Ad